PROFESÖR DOKTOR
NURAN TAŞLIGİL'e
Armağan

ANADOLU KONUT KÜLTÜRÜNDE HANAY VE HANEYLİ EVLER KAVRAMI ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME

Prof. Dr. İhsan BULUT

Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü

Berna ÖZOĞUL

Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya ABD Doktora Öğrencisi

Scanned with CamScanner

GİRİŞ

Türkiye'de yerleşme coğrafyasıyla ilgili giderek artan ve yeterli sayıda çalışma olmasına rağmen yerleşme terminolojisinin genel eserlerin kapsamına sıkıştırılmaya çalışılması nedeniyle sınıflandırmaların eksik ve tutarsızlıklar içerdiği önemli bir sorun olarak kabul edilmektedir. Yerleşme çeşitliliği ve konut zenginliğinin yüksek olduğu ülkemizde bu sonuç olağan karşılanmalıdır. Bu durumu yaratan sebepleri ülkenin, kısa mesafelerde yaşanan doğal ve beşeri şartlarındaki değişkenlik ve çeşitlilikler kadar tarihsel süreçlerden de kaynaklandığını göz ardı etmememiz gerekir. Yerleşmelerin çeşitliliği ve terminolojik kargaşa gibi meskenlerin tanımlanması, sınıflandırılması, özellik ve fonksiyonlarının ortaya konulmasında da büyük bir karmaşa bulunmaktadır. Bu önemli terminolojik sorunun da, geleneksel ya da yöresel halk mimarlığının ilgi çekici örnekleri olarak değerlendirebileceğimiz konutlardan, bu konutların yapı tarzından ve iç bölmeleri ile eklentilerine verilen yerel adlardan kaynaklanmakta olduğuna dikkat çekilmiştir[1]. SÖZER, *aslında daha büyük bir terim ve kavram kargaşasına, bu konutların iç ve dış mekânsal düzenleme biçimleri ile bu iki mekân arasındaki geçiş alanlarında ve mekân örgütlenmesine işlevsellik kazandıran öteki mimarlık öğelerinde rastlanmaktadır* tespitine, *eyvan, sofa, hayat, hanay, sergâh, divanhane, tahtapoş... vb terimler için sağlıklı tanımlar bulmak çok güçtür* ifadeleriyle devam etmektedir[2]. Yine iki katlı veya yüksek tavanlı Muş evlerinde avlu anlamında kullanılan havuş için de böyle bir imkân bulunmamaktadır[3]. Kuşkusuz lisans, master ve doktora öğrencilerine verilecek yerleşme ve konut tez konuları ve yerel, ulusal ve uluslararası kongrelerde sunulacak çalışmalar ile bu kavramlar ve fonksiyon unsurları daha da zenginleşecek konut kültürüne ilişkin bilgiler çoğalacaktır.

Türk Dil Kurumunun Derleme Sözlüğüne göre iki ya da çok katlı büyük ev olarak nitelendirilen hanay[4] kavramı, hanaylık, haney, haniev, honay şeklinde rastlanılacağı bilgisiyle, bulunduğu kırsal yerleşme(şehirsel de olabilir) alanlarındaki evlerden belirgin özellikleriyle ayrılan ve genellikle hane sahibinin ya da sülalenin adıyla anılan yapıları ifade etmektedir. İçbatı Anadolu başta olmak üzere Anadolu'nun batı yörelerinde doğrudan oturulan konutu, konutun bütününü ve çeşitli bölümlerini belirtecek şekilde kullanılmaktadır.

Araştırmalarımız, gözlemlerimiz, literatür desteği neticesinde hanay için ulaşılan kanaat bunların, çevresindeki konutlara benzemekle beraber, oda sayısı, kat sayısı, müştemilat durumu, arsa genişliği, yerleşme içindeki mevkii, arsa içindeki

1 Sözer, A.N., (1983). "Türkiye'nin Kırsal Yerleşim Coğrafyasına İlişkin Terminolojik Sorunlar ve Tipolojik Yaklaşımlar", s.3.(1-13)
2 Sözer,A.N., agm.s.4.
3 Bulut, İ. ve diğ., (2016). "Muş Yöresi Kırsal Turizm Değerleri", ÜNİDAP Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı s.422.(411-425). Muş.
4 Derleme Sözlüğü VII 2.Baskı, 1993, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları Sayı 211/7, s.2270-2271.

Scanned with CamScanner

konumlanışı ve kullanılan malzemeleri bakımından diğerlerinden göreceli olarak önemli ölçüde dikkat çeken konutlar olduklarını göstermektedir. Nitekim Isparta'da 32 adet hanaylı evden, 27 adedinin hanayının güneye bakmakta olduğu tespit edilmiştir[5]. Bu nedenle hanaylar, hanaylı evler sosyal yapının ve ekonomik durumun da göstergesi niteliğindedir. Gerçekten de bazı yörelerde iki katlı evlere **hanay** adı verilmektedir. **Hanay** yörede malikâne karşılığı olarak kullanılan bir tabir olup, yapıldığı zamanın köy yerleşmesi şartlarında devrinin saraylarını andıran sarayvari evler demektir[6].

Çoğu yöremizde evden ziyade evin bir bölümü için de **hanay** denilmekte olup, bu tip evlere **hanaylı/haneyli** evler adı verilmektedir. Yalvaç (Isparta) ve köylerinde, Alaşehir (Manisa), Beyşehir (Konya), İncirlik (Adana), Kaymaklı (Lefkoşa/Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti), Köyü'nde evlerin üst katı için hanay denildiği; Hendek'de (Sakarya) kilerler için, Konya'da asma merdiven, Başpınar (Burdur/Tefenni), Kuşadası (Aydın), Çeşme, Arslanbey, Bergama, Ödemiş (İzmir), Edremit (Balıkesir), Selanik Göçmenleri (Bursa), Bozhüyük (Bilecik), Bahçecik, Darıca, Gebze(Kocaeli), Gerede, Mudurnu(Bolu), Üçhanlar(İstanbul), Kavak(Samsun), Ardahan, Gürlü/Kızılcahamam (Ankara), Konya, Fethiye (Muğla), Gelendost (Isparta), Ödemiş(İzmir), Reşadiye (Tokat), Niğde, Fethiye (Muğla) ve Çorlu (Tekirdağ) yörelerinde salon anlamında kullanılmaktadır. Avlu anlamında da kullanılan hanayın tahta ve direklerden yapılan üstü kapalı, önü açık yazlık oturacak yer, çardak anlamına da geldiği bilinmektedir[7]. Genellikle oturma, karar verme, eğlenme, yas, yemek yeme gibi faaliyetler için "sofa" denilen daha büyük bir ocaklığa sahip geniş bir bölüm olan tüm kapıların kendisine açıldığı ve kendisinin de bazen kanatlı da olabilen geniş bir kapıyla avluya (bahçeye) açılan alan kullanılır[8].

Acıpayamlı, *Denizli Acıpayam yöresinde evlerin bir veya iki katlı olduğunu işaretle, bir katlı evlere "yerev" iki katlılara "hanay" veya "haney" denildiğini, evlerin kat sayıları ne olursa olsun, odalara "ev" adı verildiğini belirtmektedir. Yerevlerin bir veya daha çok odalı olduğunu, bir odalı olanlarda bütün aile bir odada yatıp kalktığını, yeme, içmenin, yemek pişirmenin aynı mekânda gerçekleştiğini, birden fazla odalı yerevlerde ise, içine ev ve mutbak eşyası konan odaya "tak-tuk" odası denildiğini kaydetmiştir. Taktuk ifadesinin eşya manasına geldiği, bazan taktuk kelimesinin yerine taktaleş denildiği de olduğunu, Zengin evlerinde misafirlerin ağırlandığı "misafir odası" da olduğunu belirtmektedir. Diğer taraftan odalara "küçük ev", "büyük ev" gibi isimlerin de verildiğinin vaki olduğunu, odalar içlerinde yaşıyan akrabaların sıfatlarına göre "amcamın evi", "dayımın evi" ve içlerindeki eşyalara izafeten "sobalı ev" gibi isimler*

5 Demirci; D., (2009). "Geleneksel Isparta Evlerinde Giriş Düzenlemeleri", SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi Aralık 2009, Sayı:20, s.196(187-202).

6 Özoğul, B., (2017). "Karakuyu Gölü Çevresinin Yerleşme Coğrafyası, (Köy – Köyaltı Yerleşmeleri ve Meskenler)", Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 48, Antalya

7 Derleme Sözlüğü VII 2.Baskı, 1993,a.g.e. s.2270-2271.

8 Ceylan, S., Bulut,İ., (2017). "Kırsal Konut Şekillenmesinde Etkili Olan Faktörler Açısından Misli Ovası Konutlarının İncelenmesi", Mediterranean Journal of Humanities mjh.akdeniz.edu.tr, VII/2, DOI: 10.13114/MJH.2017.349, s.83(79-96).

Scanned with CamScanner

almakta olduğunu tespit etmiştir. Ekmek hazırlanan odaya "ekmek evi" denmekte olduğu, ister bir, ister iki odalı olsun evlerde erzak saklanan yer ve odaya "girerlik" adı verildiği bilgilerini kayda geçirmiştir[9]. Benzer hususlar İç Anadolu Bölgesinin kara yapılarında da görülmüştür[10]. Antalya İli, Döşemealtı İlçesi Kovanlık Kırsal Mahallesinde de iki katlı eski taş evlere hanay denildiği tespit edilmiştir. Bu yapıların da iki katlı ve taştan inşa edilmiş önemli hanay örnekleri olduğu ve herhangi bir araştırmaya konu olmadıkları dikkat çekmektedir.

Netice itibariyle ister evin kendisi, isterse yukarıda tarif edilen bölümlerinden dolayı olsun hanaylar ve hanaylı evler Türk ev şekilleri içerisinde kendisine özel önem verilmesi gereken, geleneğin geleceğe aktarılmasında kültürel zenginlik taşıyan ve fonksiyonelliğe sahip konutlar olarak dikkatle incelenmesi ve kayda geçirilmesi gereken önemli yapılardır. Ahır sekisiyle başlayan konut geleneği, çoğunlukla altta ahır, üstte ev olarak ahır-ev şeklinde birlikte sürdürülüp, tekâmül ederken, hanaylarda ev ve eklentilerin kesin hatlarla ayrıldığı, konut konforunun öne çıktığı Anadolu/Balkanlar hülasa geniş bir alanda Türklerin yaşadığı bölgelerin devrinde kırsal evinin ulaştığı son gelişmenin günümüze taşınmış iyi örnekleridir.

Yaptığımız kısa bir yazın incelemesinde ülkemizin pek çok yöresinde hanay denilen evlere rastlandığını ve bunların halen kullanılan, içerisinde yaşanılan evler olduğu şeklinde bilgilere ulaşmış bulunuyoruz. Konya'nın Meram ilçesinin Botsa, Tekke, Deste (Yeşildere), Givrat (Kayadibi), Avalama (İkipınar), Tulassa (Kayalı), Bulümya (Erenkaya), İnlice kasabası Giyret (Eyret Sefa Köy) köylerinde hanay ve yerevlere rastlandığını görmekteyiz[11]. Selçuklu ilçesinin mahallelerinden birinin adı da Hanaybaşı mahallesidir. Isparta evlerinde hanay evin muhtelif bölümleri için özellikle de hayatlar için kullanılmaktadır[12]. Osmanlı konutunun bu özellikleri anlatılırken adeta Isparta'daki hanaylı evler tarif edilmektedir. Isparta'da 28 adet hanaylı evden bahsedilerek bu evlerin, diğer evlere göre daha farklı cephe düzenlerine sahip bulunduğu, konum itibariyle daha büyük alanları kapladıkları ve genellikle doğu-batı doğrultulu dikdörtgen planlı olduklarından bahisle, hanay kısımların güney yöne bakmakta olduğu belirtilmektedir. Bu evlerde yola bakan cephenin yönü çok süslü olmadığı, genellikle yola bakan cephe kuzey yönde olduğundan duvar moloz taş örgülü olduğu, yola bakan cephelerde oda penceresi veya tepe pencerelerinin yer aldığı, kapıların ise genellikle büyük ölçülerde olup doğrudan avluya açılması gibi özellikleri nedeniyle hanaylı evlerde cephe düzeninin diğer evlerden daha farklı olduğu anlatılmaktadır[13]. Burdur ilimizin geleneksel Ağlasun

9 Acıpayamlı, O. A., (1954), "Acıpayam ve Çevresinde Mesken ve Mesken İle İlgili Etnografik Araştırmalar", D. T. C. F. Dergisi F: 12, s.193(163-216).
10 Bulut, İ. ve Diğ., (2016). "Kırsal Konut Ekolojisi Açısından Geleneksel Sorgun Köy Evleri", I. Uluslararası Bozok Sempozyumu Bildiri Kitabı 4.Cilt, s.303 (297-314).
11 http://www.memleket.com.tr/tastan-yapilmis-hanay-evler-44146h.htm.
12 Demirci, D., (2010). "Isparta Evleri", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslâm Tarihi Ve Sanatları (Türk İslâm Sanatları Tarihi) Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Doktora Tezi), s.288.
13 Demirci, D., a.g.e, s.304.

Scanned with CamScanner

evlerinde genel itibarı ile dış ve orta sofa olarak tanımlanan sofa tipleri vardır. Bu sofalara bağlantı merdiven yardımı ile ya ön cepheden ya da zemin kattan olmaktadır. Dış sofalar Ağlasun yerleşmesinde **tahtalık** veya **hanay** olarak adlandırılmakta olup ön cepheleri avluya bakacak şekilde tasarlanmışlardır. Özellikle yaz dönemlerinde insanların oturduğu, sohbet ettiği ve yemek yediği aile içi müşterek kullanım alanı hüviyetindedir. Ayrıca tahtalıkların ön cephesinde mutfak malzemelerinin koyulduğu bulaşıklık/bucaklık olarak adlandırılan bir bölüm de mevcuttur (Fotoğraf 4)[14].

KARAKUYU KÖYÜ OMAR ALİ HANAYI

Bu yazıyı yazmamızın temel nedeni Afyonkarahisar ilimizin Dinar İlçesinin Karakuyu Köyü'nde **hanay** adıyla rastladığımız örnek bir meskenin varlığıdır. Bilindiği üzere meskenler sosyal yapının ve ekonomik durumun da göstergesi niteliğindedir. Nitekim bu yöredeki iki katlı evlere **hanay** adı verildiği ayrımına ulaşılınca hanay ile ilgili bilgi edinilerek bunun bilimsel kamuoyu ile paylaşılması gerekliliği hâsıl olmuştur. **Hanay** yörede malikâne karşılığı olarak kullanılan bir tabir olup, köy yerleşmesi şartlarında devrinin sarayları andıran sarayvari köy evleri demektir. Bu anlamda Karakuyu Köyü'nde yaklaşık 180 yıllık bir hanay bulunduğu tespit edilmiştir. İki katlı ve 16 odası bulunan bu konut 250 küçükbaş, onlarca manda ve sığırın beslendiği ağıl ve ahır-samanlık, tandır gibi eklentilere de sahiptir. Kurtuluş savaşı yıllarında hastane olarak da hizmet veren hanay evin sahibi olan Omar Ali (Ömer Ali)'nin adıyla namlanmıştır (Fotoğraf 1).

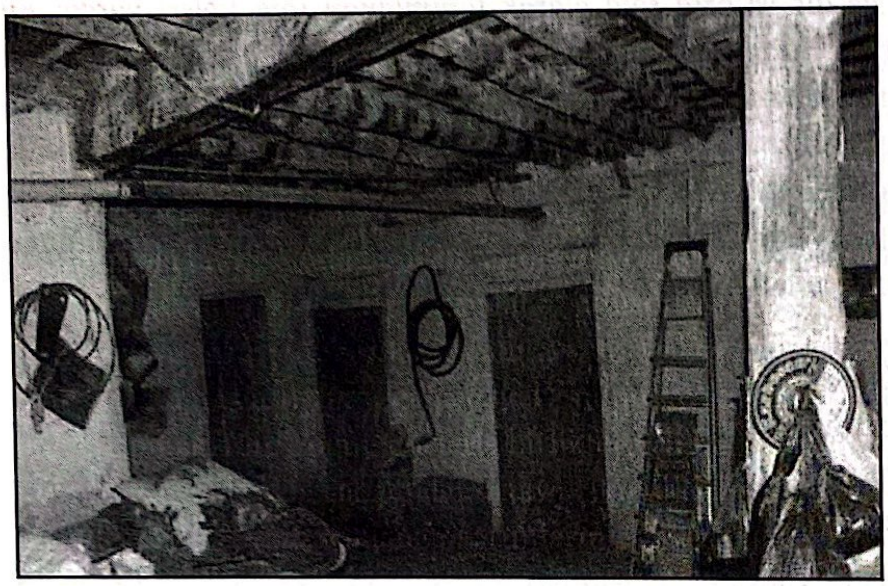

Fotoğraf 1. Omar (Ömer) Ali Hanayı Geniş Avlusu ile Her Türlü Merasimi Gerçekleştirecek Niteliktedir

14 Bulut, İ. ve diğ., (2017). "Kültürel Peyzaj Açısından Geleneksel Ağlasun Evleri" Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi S.21(4), s.1711(1703-1719).

Scanned with CamScanner

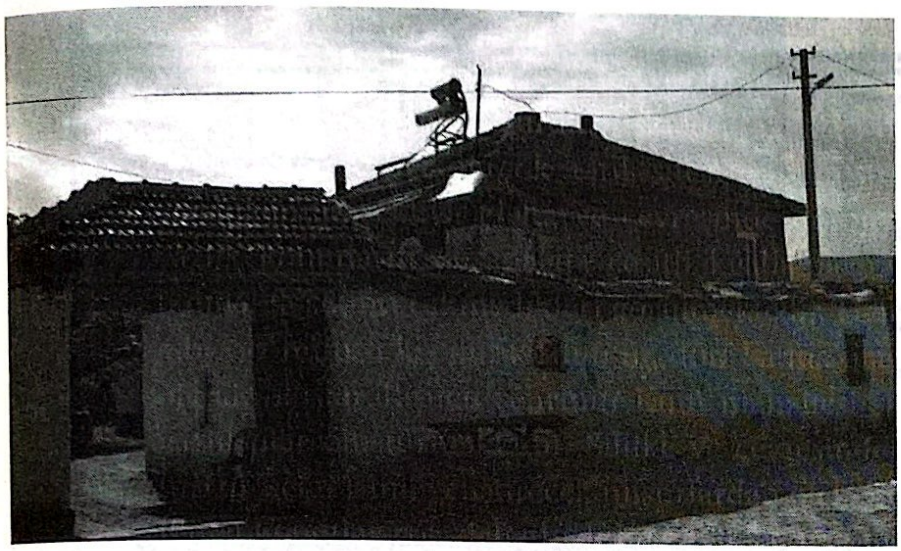
Fotoğraf 2. Omar Ali Hanayı'nın Alt Katı Bu Gün Depo Olarak Kullanılmaktadır Muhtelif Büyüklükte 8 Odaya ve Bunların Kapılarının Açıldığı Geniş Bir Salona Sahiptir

İki katlı hanayın orijinal hali çevreden temin edilen malzemelerle ve devrinin yöre mimarisinin en önemli unsurlarına yer verecek şekilde inşa edilmiştir. Ancak günümüz yapı gereçleriyle meskene ilave edilen merdiven, demir korkuluklar, atık su boruları, gün ısı tesisatı yapının özelliğini bozmuştur. Evin alt katındaki direk ve taşıyıcı sistem de son derece dayanıklı ve işlenmiş nitelikli ahşap malzeme kullanılmıştır (Fotoğraf 2).

Yöre evleri özellikle hanaylar avlulu olarak yapılmıştır. Kuşkusuz bir konut kültürünün en önemli özelliği kendini dış etkenlerden koruması ve olabildiğince mahremiyetin sağlanmasıdır. Can ve mal güvenliğinin sağlanması için avlu yüksekliği 2 m.'yi bulan duvarlarla çevrilmiş kanatlı ya da çatal kapı ile avluya giriş sağlanmıştır (Fotoğraf 3). Evlerin kendisi gibi kapıları da çoğunlukla sosyal mesajlar vermektedir. Kapıların kerestesi, boyası, çivisi, işlemesi hane sahibinin sosyo-ekonomik durumunu yansıtacak mesajlar içerir. **Türk evi** diyebileceğimiz ve Anadolu'nun pek çok yöresinde avlulu ve bahçeli ev geleneği oldukça yaygındır. Avlu her şeyden önce sosyal bir mekândır. Aynı zamanda, sağım, kırkım, gıda hazırlanması, bahçe işleri, meyve yetiştirme gibi pek çok iş, ekonomik uğraş burada gerçekleştirilir. **Harım** denilen bahçe, sebze ekimi için değerlendirilmektedir. Bahçe içinde yörede yetişen meyveler (elma, vişne, üzüm, dut armut, ayva gibi) ve sebzeler (soğan, sarımsak, maydanoz, biber, domates, salatalık) yetiştirilir. Taban suyunun yüksek olması nedeniyle kuyulardan içme ve kullanma suyu sağlanmakta olup içme suyu şebekesi yapıldıktan sonra da bu kuyular hayvan ve bahçe sulamasında kullanılmaktadır. Avlular geniş alanlara sahip olduğu için, ailede yaşanacak nişan-düğün, sünnet, mevlüt yemeği, taziye alma verme de bu alanda gerçekleştirilir.

Scanned with CamScanner

Fotoğraf 3. Kanatlı Kapı ya da Çatal Kapı Avluya Her Türlü Aracın Girişi İçin Oldukça Geniş Bir Yapıya Sahiptir

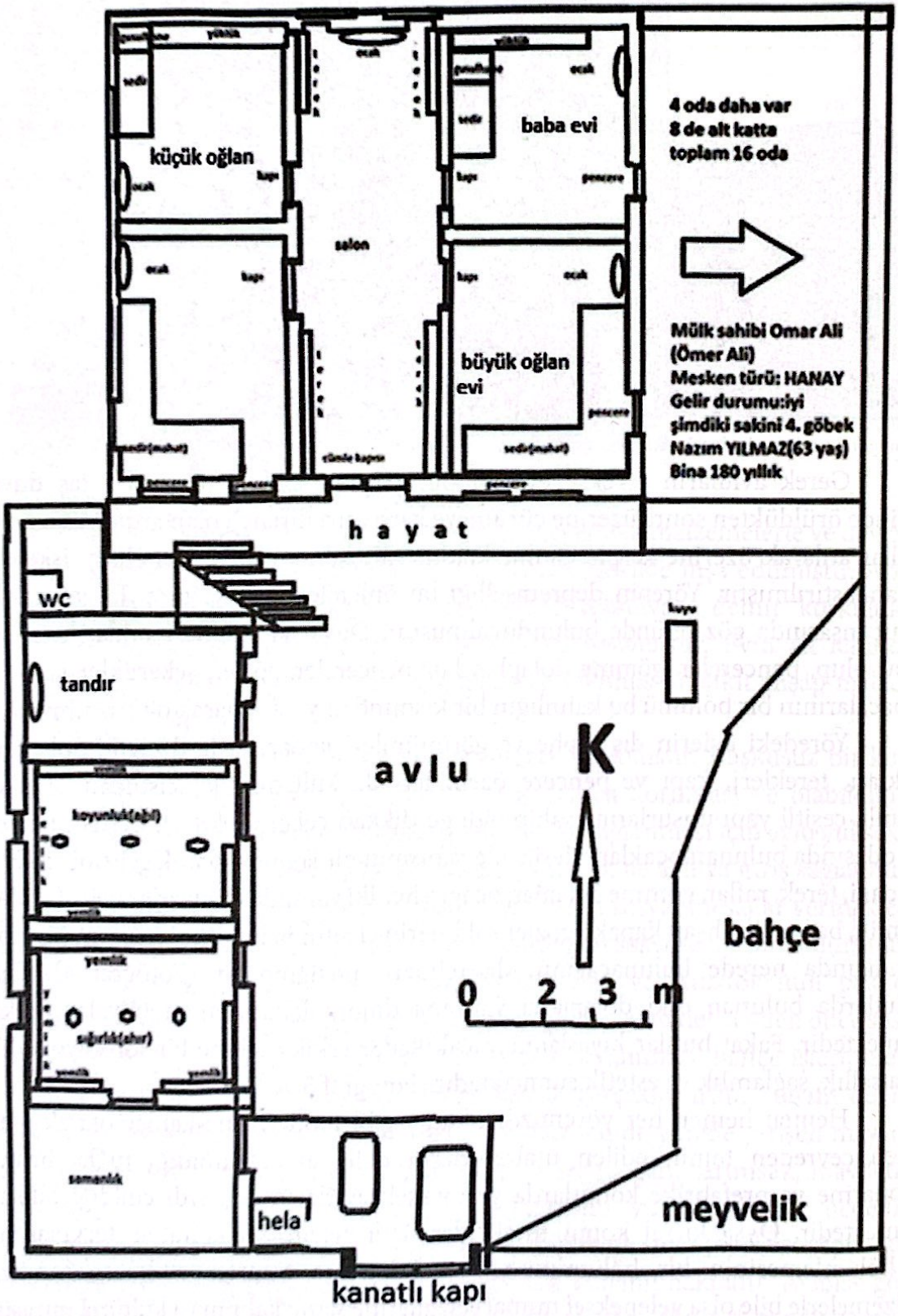
Gerek avluların gerekse evlerin duvarları temelde 1 m kadar taş duvar şeklinde örüldükten sonra üzerine çürümeye karşı aşırı dirençli olan ardıç ve çamdan hatıllar atılarak üzerine kerpiç çıkılmaktadır. Aile konutu duvarları ahşap iskeletle sağlamlaştırılmıştır. Yörenin depremselliği bu önlemler ve inşa tarzıyla geleneksel konut inşasında göz önünde bulundurulmuştur. Duvar kalınlıkları yaklaşık 60 cm kadar olup, pencereler, gömme dolaplar, kör pencereler, gözler, şekerlikler ve ocak ile bacalarının bir bölümü bu kalınlığın bir kısmından yararlanarak oluşturulmuştur.

Yöredeki evlerin dış cephe ve görünümleri kadar da iç dizaynı, dolapları, ocakları, terekleri, kapı ve pencere özellikleri ile kullanışlılık açısından oldukça önemli, çeşitli yapı unsurlarına sahip olduğu dikkati çeker (Şekil 1). Evlerin hemen her odasında bulunan ocaklar bileşik aile yapısının bir sonucu olarak gelişmiştir. Her odadaki, terek, raflar, gömme dolaplar, ocağın her iki yanındaki duvarlara oluşturulan girintili, bazen de ahşap kapaklı gözler sakinlerin el altında bulunması elzem şeylerin arandığında nerede bulunacağının da rehberi niteliğindedir (Fotoğraf 4). Bazı konutlarda bulunan eski dolaplarla yanyana duran daha yeni mobilyalar dikkat çekmektedir. Fakat bunlar kıyaslanmayacak kadar eskiler lehine bir fonksiyonellik, sanatsallık, sağlamlık ve estetik sunmaktadır (Fotoğraf 5 ve 6).

Hemen hemen her yöremizde olduğu gibi modern meskenler olarak tabir edilen çevreden temin edilen malzemelerin daha az kullanıldığı tuğla, briket, betonarme ve prefabrike konutlarda geleneksel tavırların göz ardı edildiği dikkati çekmektedir. Oysa kırsal konut meskenleri için geleneksel konut iç tezyinatının ve bölümlemesinin bir bölümünün yeni konutlara transfer edilmesi, modern malzemelerle bile olsa geleneksel mimari çizgilerine sadık kalınması kültürel mirasın, korunması geliştirilmesi açısından da önem taşımaktadır.

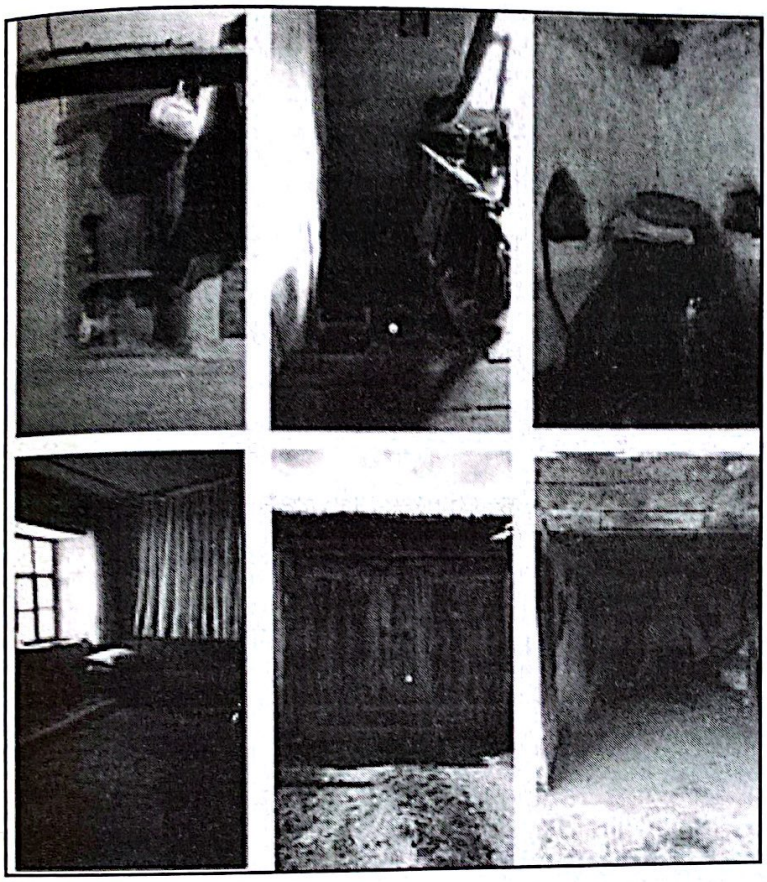
Scanned with CamScanner

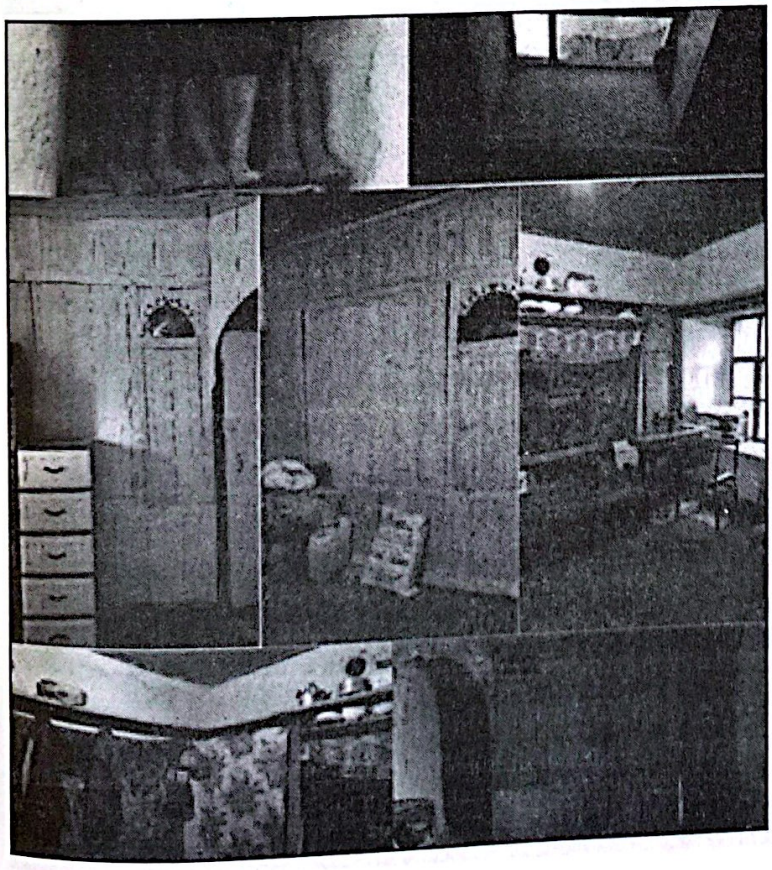

Şekil 1. Yörede Hanay Olarak Bilinen Nitelikli Evlerden Omar Ali'nin 180 Yıllık Zaman Zaman Hastane ve Cami Olarak da Kullanılmış Meskeninin Şematik Planı. Karakuyu Köyü'nde Bulunan Bu Hanayda Nazım Yılmaz İkamet Etmektedir. Yapı İki Katlı Olup 1916 da Hastane Olarak Kullanılmıştır

Scanned with CamScanner

Fotoğraf 4. Karakuyu Köyü'nde Omar Ali Hanayının Muhtelif Bölümlerinden Detay Görüntüler

Fotoğraf 5. Karakuyu Köyü'nde Omar Ali Hanayının Muhtelif Bölümlerinden Detay Görüntüler

Scanned with CamScanner

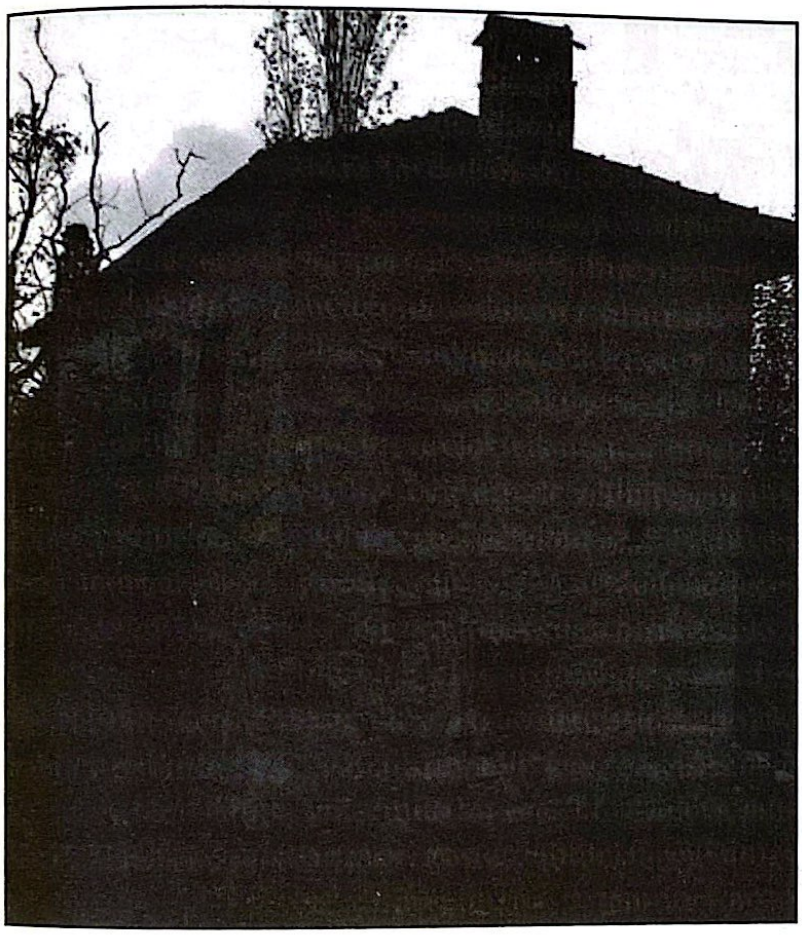
Fotoğraf 6. Karakuyu Köyü'nde Hanay Tabir Edilen Konutlardan Başka Bir Örnek

Anadolu'nun pek çok yöresinde çift katlı evler, diğerlerinden farklı adlandırılmış olup yapı şekil unsurları bakımından genel konutlardan ayrı tutulmalıdır. Hanayların yoğunlaştığı alanlar Denizli, Afyonkarahisar, Isparta, Muğla, Antalya başta olmak üzere Anadolu'nun batı yarısı olarak genel bir sınırlandırma yapmak mümkündür. Ancak yapılan araştırmalar bu konut geleneğinin Anadolu'nun dışına da taşacak şekilde daha geniş alanlara dağılmış olduğunu göstermektedir. Gerçekten de Batı Trakya, Balkanlar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde de hanay kültürünün bilindiği ve buralara taşındığını görmekteyiz. İç Anadolu'da özellikle Yozgat, Ankara, Sivas, Kayseri, Niğde, Nevşehir, Kırşehir ve Eskişehir yörelerinde de hanayların varlığı dikkat çekmektedir. Kabaca Sivas'ın batısı esas alınarak bir sınırlandırma yapılabilir. Nispeten Elazığ, Malatya, Kahramanmaraş yörelerinde de hanay ifadesine rastlanıldığı bilgisine ulaşılmış bulunmaktadır.

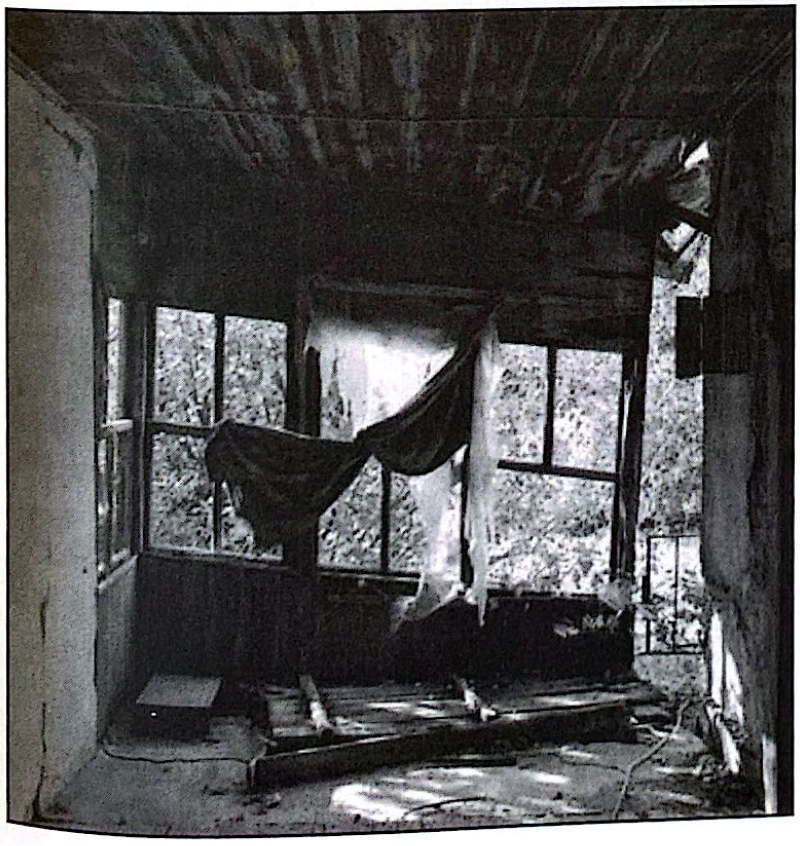
Antalya ilinin kıyıdan uzak ilçeleri olan, Döşemealtı, Korkuteli, Elmalı, Akseki ilçelerinde de hanay ve hanaylı evlerin varlığı tespit edilmiştir. İçbatı Anadolu ve İç Anadolu hanaylarından farklı olarak bu hanayların taş malzeme ile yapıldıklarından orijinal yapısal özelliklerini korudukları dikkati çekmektedir. Ancak bu bölgelerde de kırdan kente yönelen yoğun göçler nedeniyle kırsal mimarinin en güzel örnekleri olan bu konutlar terk edilmiş durumdadır (Fotoğraf 7., 8., 9., 10., 11.). Halbuki kültürel mirasını ve yerel mimari örneklerinin değerini keşfederek bunları turizme kazandıran, Beypazarı, Eskipazar, Safranbolu, Tokat, Amasya, Ayaş, Alaçatı, Bodrum, Milas, Şirince evlerine benzer şekilde hanayların da kültürel ve etnografik özellikleriyle kırsal ve kentsel alanlarda turizmin hizmetine kazandırılabilecek kültürel miras unsurları olduğunu göz ardı etmemek gerekmektedir.

Scanned with CamScanner

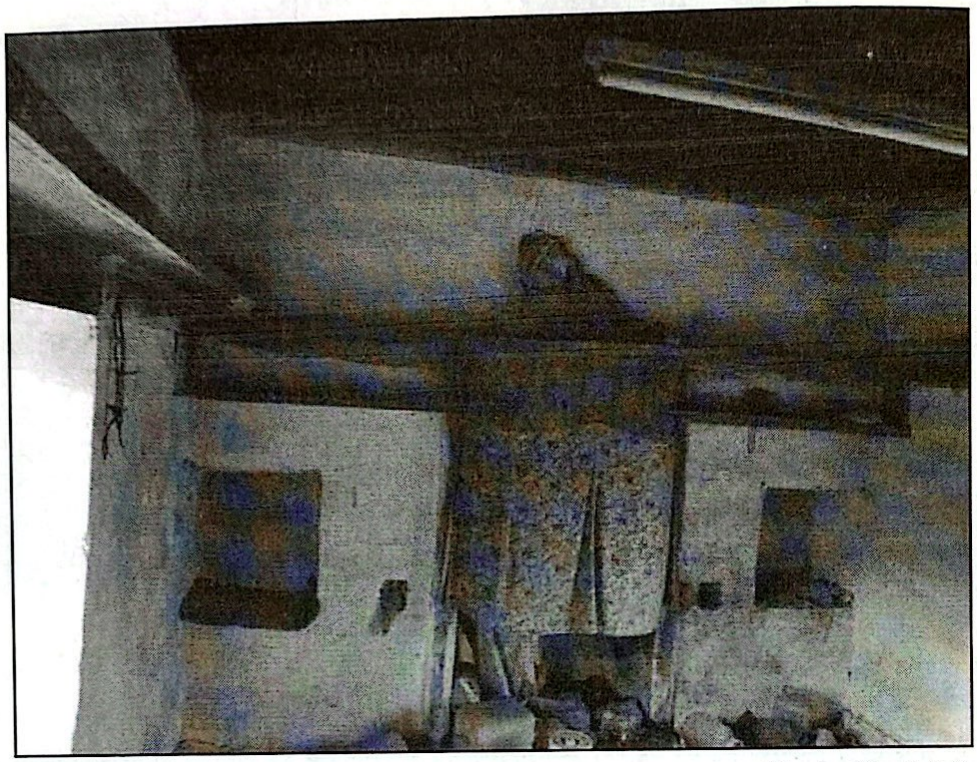
Fotoğraf 7. Antalya Döşemealtı İlçesi Kovanlık Mahallesinde terkedilmiş bir hanay/taş ev

Fotoğraf 8. Hanay evler ve hanay/sofa/tahtalık/hayatlar popüler kültür ve modernleşme karşısında varlıklarını koruyamaz haldedir

Scanned with CamScanner

Fotoğraf 9. Hanayların sofalarında yer alan ocaklar, kör pencere ve tereklerden bir görünüm

Fotoğraf 10. Hanayların dış görünüşü kadar iç kısımları da dolapları, yüklükleri açısından farklılık arz e

Scanned with CamScanner

Fotoğraf 11. Hanaylar özenli tavan döşemelerine de sahiptir

SONUÇ

Literatür, saha gözlemleri ve değerlendirmelerimiz ışığında hanayların yerleşme coğrafyası açısından kır meskenleri olarak ayrı bir öneminin olduğu görülmektedir. Kuşkusuz Türk konut geleneği ve terminolojisinde de anlamı ve fonksiyonları bakımından büyük bir çeşitlilik ve zenginlik içermektedir. Bu nedenle detaylandırılmış çalışmalarla konu tüm ayrıntılarıyla ele alınarak, hanayların kapsamı, coğrafi dağılışı, yöresel farklılık ve benzerlikleri ile Türk konut kültüründeki önemine ilişkin yeterli ve doğru bilgilerin artması ihtimali oldukça yüksektir. Yine bu tarz çalışma ve çabalarla, geleneksel konutlara ilişkin yöresel adlandırmalar ve detay yapı unsurları, unutulmaya yüz tutmuş deyimlere ulaşılarak, yeni konutlara geleneksel yapı tekniklerinin esin kaynağı olması ve transferi sağlanacaktır. Gerçekten de büyük çoğunluğunu tanıyamadığımız, tanıdıklarımızı yeterince koruyamadığımız konut mirasımızın örneklerini bu çalışmalarla kayda geçirmek ve yüzlercesini literatüre kazandırmak mümkündür.

Scanned with CamScanner

KAYNAKÇA

Acıpayamlı, O. A., (1954). "Acıpayam ve Çevresinde Mesken ve Mesken İle İlgili Etnografik Araştırmalar", D. T. C. F. Dergisi F: 12, S.3-4, s.163-216.

Bulut, İ., Bekar, Ö.A., Özoğul, B., (2016). "Muş Yöresi Kırsal Turizm Değerleri", ÜNİDAP Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı, s.411-425., Muş.

Bulut, İ., Ertürk, M., Özoğul, B., (2016). "Kırsal Konut Ekolojisi Açısından Geleneksel Sorgun Köy Evleri", I. Uluslararası Bozok Sempozyumu Bildiri Kitabı 4.Cilt, s.297-314.,Yozgat.

Bulut, İ., Değişgeç, C., Güney, H., Uzun, O., (2017). "Kültürel Peyzaj Açısından Geleneksel Ağlasun Evleri" Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi S.21(4):1703-1719.

Ceylan, S., Bulut, İ., (2017). "Kırsal Konut Şekillenmesinde Etkili Olan Faktörler Açısından Misli Ovası Konutlarının İncelenmesi", Mediterranean Journal of Humanities mjh.akdeniz.edu.tr ,VII/2, DOI: 10.13114/MJH.2017.349, s. 79-96.

Demirci, D., (2010). "Isparta Evleri", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslâm Tarihi ve Sanatları (Türk İslâm Sanatları Tarihi) Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Doktora Tezi), s.288.

Demirci, D., (2009). "Geleneksel Isparta Evlerinde Giriş Düzenlemeleri", SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi Aralık Sayı:20, ss.187-202.

Derleme Sözlüğü VII 2.Baskı, 1993, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları Sayı 211/7, s.2270-2271.

http://www.memleket.com.tr/tastan-yapilmis-hanay-evler-44146h.html (Erişim Tarihi 27.12.2019)

Özoğul, B., (2017). "Karakuyu Gölü Çevresinin Yerleşme Coğrafyası, (Köy – Köyaltı Yerleşmeleri ve Meskenler)", Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Antalya.

Sözer, A.N., (1983). "Türkiye'nin Kırsal Yerleşim Coğrafyasına İlişkin Terminolojik Sorunlar ve Tipolojik Yaklaşımlar", Ege Coğrafya Dergisi, Sayı: 1, s. 1-13.

Scanned with CamScanner